

ENERGY EFFICIENCY WATCH

„De ce”-ul lipsă – cum narațiunile pot îmbunătăți eficiența energetică și securitatea în Europa

Rezultate cheie ale proiectului Energy Efficiency Watch 4

Funded by the Horizon 2020 Research and Innovation Programme of the European Union

Editura

Broșură realizată în cadrul proiectului Energy Efficiency Watch.

Coordonator:

EUFORES AISBL

Forumul European pentru Surse de Energie Regenerabilă

Renewable Energy House

Rue d'Arlon nr. 63-65

1040 Bruxelles, Belgia

Dr. Jan Geiss

Virginia Petetti Rachele Hajjar

Conținut creat pe baza contribuțiilor din sondajul experților în eficiență energetică, ateliere parlamentare naționale și europene, și ateliere pentru părțile interesate din domeniul afacerilor

Guidehouse Germany GmbH

Daniel Becker

Arnold Bruhin

Henrik Schult

Katja Dinges

Dr. Malte Gephart

OÖ Energiesparverband (ESV)

Christiane Egger

Megan Gignac

Cu contribuția:

Nils Borg (Borg & Co / eceee), Jason Erwin (Borg & Co / eceee),

Ylva Blume (Borg & Co / eceee),

Dominique Bourges (FEDARENE), Filip Dumitriu (FEDARENE),

Kristina Dely (Energy Cities)

Bruxelles, Berlin, Linz, Stockholm, Budapesta

Iunie 2022

Acest proiect a primit finanțare prin Programul de Cercetare și Inovare al Uniunii Europene Orizont 2020 în baza acordului de grant nr. 847153.

Responsabilitatea exclusivă pentru conținutul acestei publicații revine autorilor. Aceasta nu reflectă neapărat opinia Uniunii Europene. Nici CINEA, nici Comisia Europeană nu sunt responsabile pentru o eventuală utilizare a informațiilor conținute în această publicație.

Sursă pagina 1: Adobe Stock
Imagini: www.digitale-gestaltung.de

Editorial

Niels Fuglsang

EUFORES Vice-Presidente,
Membro del Parlamento Europeo

Di Niels Fuglsang, Europarlamentar S&D,

Raportor al Directivei privind eficiența energetică (EED):

În calitate de raportor pentru Directiva privind eficiența energetică (EED) în Parlamentul European, este onoarea și privilegiul meu să vă prezint rezultatele proiectului Energy Efficiency Watch 4 (EEW4) adunate în această broșură.

Eficiența energetică este un factor cheie pentru a reduce utilizarea combustibililor fosili și pentru a sprijini ambițiile în creștere ale UE în materie de climă. Cu toate acestea, nu a fost acordată suficientă atenție și urgență acestui domeniu, mai ales în ceea ce privește crizele energetice și climatice în curs. Agenția Internațională pentru Energie (IEA) prezice că eficiența energetică ar trebui să contribuie cu până la 44% la reducerea necesară a gazelor cu efect de seră la nivel global. Prin urmare, este de netăgăduit că o mare parte din eforturile pe care trebuie să le facem pentru a ne atinge obiectivele climatice provin din măsuri de eficiență energetică. Un răspuns cheie la criza climatică, creșterea prețurilor la energie și criza aprovizionării cu energie cauzată de războiul rusesc împotriva Ucrainei este eficiența energetică: eficiența energetică limitează emisiile responsabile de schimbările climatice, este bună pentru a economisi bani la facturile la energie, iar de fiecare dată când creștem eficiența energetică cu 1%, reducem importurile de gaze cu 2,6%.

EED a încurajat UE și statele sale membre să facă economii semnificative de energie, dar nu suficient pentru a îndeplini obiectivul UE de acțiune în domeniul schimbărilor climatice de reducere cu minim 55% a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) până în 2030 (comparativ cu nivelurile din 1990), pentru atingerea neutralității climatice până în 2050. Avem nevoie de un EED mai eficient și este responsabilitatea mea să conduc revizuirea EED, astfel încât să ridic nivelul de ambiție al UE cu privire la aceste obiective. Privind obiectivele UE în materie de climă, obiectivul de eficiență energetică existent pentru 2030 se dovedește cel mai greu de atins. În opinia mea, aceasta se datorează faptului că EED nu a fost suficient de constrângător. În plus, în centrul problemei se află dificultatea de a comunica soluții eficiente de eficiență energetică și de a anima mai des dezbaterile publice. Sunt necesare narațiuni puternice pentru a dezvolta stimulente argumentative în discursurile publice care să faciliteze adoptarea și implementarea eficientă a politicilor de eficiență energetică în UE. De aceea, este esențial să înțelegem interdependența implementării politicii de eficiență energetică și a narațiunilor eficiente.

În acest context, EEW4 este extrem de semnificativ, deoarece identifică narațiuni pentru eficiența energetică care rezonează în diferite contexte naționale sau regionale, legând dezbaterile de beneficii recunoscute care, dincolo de economiile de energie și costuri, includ aspecte precum inovația tehnologică, competitivitatea antreprenorială, crearea de locuri de muncă, o calitate mai bună a vieții și o rezistență sporită la șocurile geo-politice ale prețurilor - în esență, o înțelegere cuprinzătoare a contribuției sale la bunăstarea publică și la relevanța economică globală. Rezultatele proiectului ajută la îmbunătățirea nivelului de comunicare privind eficiența energetică. Oferă instrumente de sprijin pentru factorii de decizie politică. Iar în cazul meu, ajută la însoțirea procesului de redactare a reformării EED și a Directivei privind performanța energetică a clădirilor (EPBD).

Toate părțile interesate și decidenții din domeniul energetic ar trebui să citească această broșură pentru a dezvolta narațiuni adecvate, studii de caz și recomandări politice care vor contribui la creșterea gradului de implementare cu succes a instrumentelor de politică pentru eficiența energetică.

EEW4 recomandări politice cheie

Concluziile cheie ale sondajului experților

- **Politici de eficiență energetică: sușurile și coborășurile continuă**
Per total, niveluri dezamăgitoare de îmbunătățire a eficienței energetice în toate domeniile politice: statele membre rămân mult prea lente – lipsesc noi dinamici! Nivelurile de ambiție în elaborarea și implementarea politicilor continuă să fluctueze în multe state membre;
- **„De ce” lipsește adesea: absența unor narațiuni puternice**
Ambiția politică este menținută într-o anumită țară sau regiune, în ciuda schimbărilor politice în care s-a ajuns la un consens cu privire la „de ce ar trebui făcut?” (și nu „trebuie, pentru că Bruxelles ne spune acest lucru”);
- **“Este economia, prostule!” (citată din campania lui Bill Clinton)**
Este nevoie de mai multă atenție pentru impactul economic pozitiv al eficienței energetice asupra **locurilor de muncă, industriei și competitivității**;
- **Obținerea implicării grupurilor de părți interesate**
Lipsa ambiției se datorează adesea **opoziției grupurilor cheie de părți interesate**;
- **Nevoia de date mai bune privind beneficii dincolo de protecția climei și economiile de costuri**
Datele UE, indicatorii și cuantificarea **impactului eficienței energetice și a tranziției energetice asupra locurilor de muncă și a competitivității** sunt necesare pentru a contribui la formarea dezbaterii;
- **Vorbim despre ce trebuie? Și către oamenii potriviți?**
Noi mesaje și noi interacțiuni cu grupurile interesate sunt necesare pentru a accelera **acceptarea și participarea**;
- **O oportunitate ce nu trebuie irosită!**
Avem o oportunitate unică de a re poziționa eficiența energetică ca strategie cheie de recuperare și securitate energetică – necesitând **NARATIVE** mult mai bune!

Concluzii cheie trase din cele 10 cazuri narative¹

Participare și transparență

Un **public implicat și bine informat** este mai înclinat să susțină activ politicile ambițioase.

Vezi și următoarele concluzii detaliate:

- **Caz narativ 1: Comunicare, dialog și participare**
- **Caz narativ 2: Baze de date independente și transparente**

Aspecte economice

Atunci când se evidențiază multiplele beneficii ale eficienței energetice și ale tranziției energetice, argumentele economice trebuie să fie în centrul atenției. Este necesară o perspectivă mai largă și de viitor asupra mijloacelor economice necesare (dincolo de doar contabilizarea economiilor de energie).

Vezi și următoarele concluzii detaliate:

- **Caz narativ 3: Ce face un plan real de afaceri?**
- **Caz narativ 4: Imaginea tehnologiilor**

Conotațiile schimbării

Fazele schimbării economice și tehnologice din societățile industriale vin de obicei la pachet cu **scepticism și teamă** (de partea câștigătoare sau pierzătoare a schimbării totodată), care pot întârzi sau chiar obstructiona în mod semnificativ reformele politice. Prin urmare, succesul tranziției energetice necesită o **conotație pozitivă a schimbării** și o încadrare comunicativă corespunzătoare. **Legătura dintre eficiența energetică și reziliența economică** trebuie consolidată.

Vezi și următoarele concluzii detaliate:

- **Caz narativ 5: E bine să fii în frunte**
- **Caz narativ 6: Eficiența energetică ca îmbunătățire integrală a ciclului de producție**
- **Caz narativ 7: Încurajarea cercetării și inovației în eficiența energetică**
- **Caz narativ 8: Educație, training și perfecționarea competențelor**

Acceptare socială

Acceptarea societății este un **element esențial pentru procesele majore de tranziție**, cum ar fi decarbonizarea sectorului energetic.

Vezi și următoarele concluzii detaliate:

- **Caz narativ 9: Comunicarea despre efectele prețurilor și compensarea socială**
- **Caz narativ 10: Tranziție justă**

Observație a echipei EEW4 cu privire la evoluțiile recente în contextul războiului din Ucraina

Începând cu EEW4, ne așteptam ca contribuția eficienței energetice la securitatea energetică să joace un rol în discuțiile noastre cu părțile interesate și am fost inclusă în catalogul nostru de întrebări standard. Spre surprinderea noastră, argumentul nu a ajuns în primele cinci subiecte ale sondajului. În discuțiile cu părțile interesate, reziliența piețelor care funcționează bine a depășit beneficiile specifice pentru securitatea energetică.

Presupunem că astăzi părțile interesate l-ar clasa mai sus și ar cântări argumentul diferit. Acest lucru nu înseamnă că rezultatele EEW4 sunt depășite, ci, dimpotrivă, permite concluzii suplimentare perspicace:

- Criza energetică legată de războiul din Ucraina arată că eficiența energetică are un potențial ridicat pentru securitatea energetică, care nu a fost luat în serios în trecut;
- Acest lucru este cauzat de o predominanță structurală a ofertei în percepția a ceea ce constituie securitatea energetică și de o credință adânc înrădăcinată în comportamentul rațional din punct de vedere economic ca principiu călăuzitor pentru relațiile energetice internaționale.

¹ Elaborarea detaliată a fiecărui studiu de caz este disponibilă la: www.energy-efficiency-watch.org/media/publications/EEW4-D4.4-Compilation_of_final_10_case_studies_external_report.pdf

- În acest context, rolul eficienței energetice tinde să fie redus la doar un supliment opțional;
- Această supraevaluare a ofertei în percepția publicului poate servi ca o explicație pentru dependența ridicată de furnizori unici, neglijând în același timp măsuri ușor de implementat, cum ar fi creșterea eficienței energetice;
- Situația actuală exemplifică rolul eficienței energetice pentru sporirea securității energetice;
- În planificarea sa strategică, UE trebuie să fie la înălțimea principiului său „eficiența energetică pe primul plan” și trebuie să aspire la politici mai ambițioase și la narative potrivite;
- **UE trebuie să arate avantajul sistemului prin capacitatea sa de a trece la sisteme energetice eficiente, sigure și durabile.**

Recomandări generale:

La nivel agregat, concluziile sondajului EEW4 și cazurile narative duc la următoarele recomandări generale pentru factorii de decizie politică, având în vedere de asemenea „Pactul verde european”:

Gândeți și acționați dincolo de domeniile politice tradiționale fragmentate, având în vedere că:

- **conotația schimbării** în dezbateră publică decide succesul sau eșecul tranziției energetice. Pentru a dezvolta o înțelegere corectă a comunicării, trebuie dezvoltată o abordare trans-sectorială;
- trebuie înființate **pachete de politici cuprinzătoare** în sectoare și domeniile politice, care să combine, de exemplu, energia, educația, cercetarea și inovarea;

- **acțiunea stabilită de comun acord** între politica energetică și actorii cheie, cum ar fi instituțiile de învățământ, asociațiile profesionale etc., trebuie încurajată prin elaborarea politicilor.

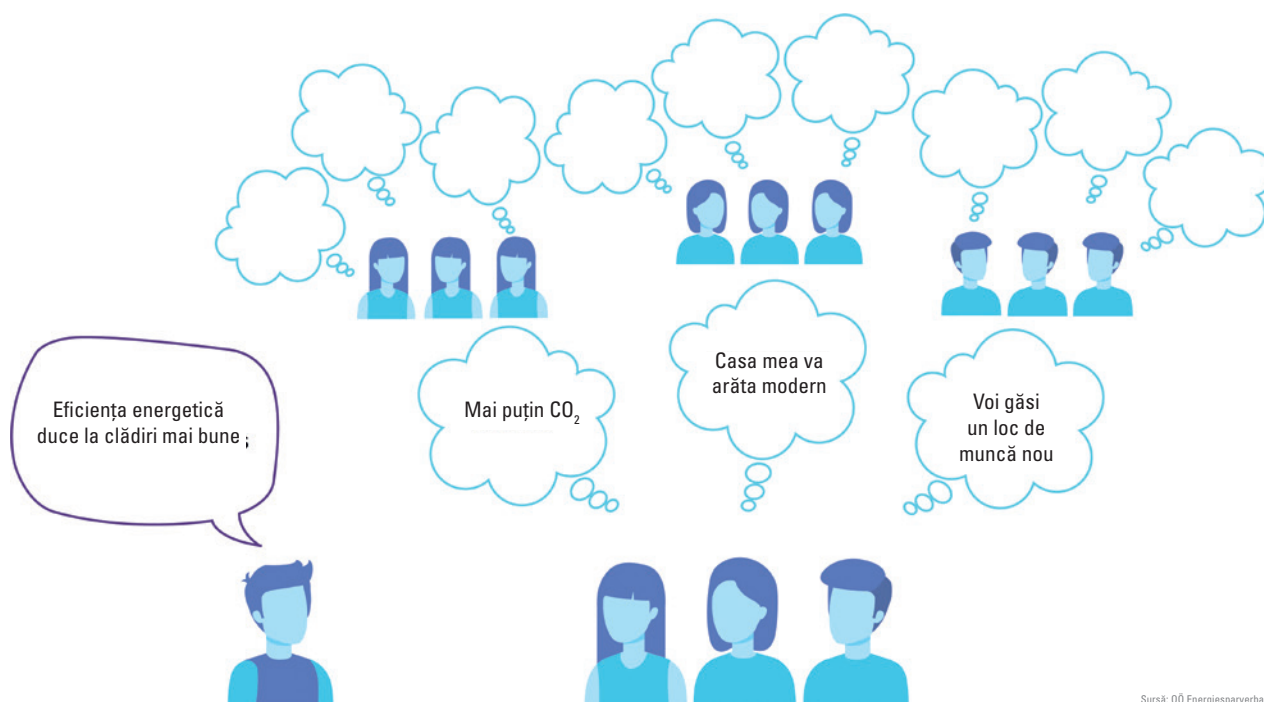
Planificarea strategică a implementării politicilor este necesară încă de la început, având în vedere:

- **narațiuni favorabile, sprijinitoare**, pentru a însoți toate măsurile politice noi și în curs;
- **participare și dialog** pentru grupurile țintă relevante și părțile interesate, pentru a le crește înțelegerea și potențialul interes.

Relevanța economică a eficienței energetice ca parte a tranziției energetice trebuie consolidată, prin:

- evoluția unor **noi modele de afaceri** și crearea **condițiilor de piață favorabile**;
- **o înțelegere mai largă a beneficiilor economice** și, în mod specific, rolul pe care **auditul** îl poate juca pentru a încorpora rezultatele în **indicatorii de performanță financiară ai companiilor**;
- **depășirea predominanței pe partea ofertei**, consolidarea sinergiilor cu eficiența energetică, analizarea **modelelor de comportament economic** ale diferitelor grupuri țintă și adaptarea instrumentelor politice în consecință;
- stabilirea unei **definiții cuprinzătoare a dimensiunii sale economice**, fiind un **pilon puternic al diversificării și creșterii rezistenței geo-politice**.

Narațiuni: Obținerea aderării unor grupuri mai mari din societate

Sursa: OÜ Energiesparverband

Sondajul EEW privind monitorizarea eficienței energetice 2020: Perspectiva a 1.270 de experți în eficiență energetică

Obiectivele și abordarea sondajului EEW4

O activitate cheie a proiectului EEW4 a fost un studiu amplu în care au fost consultați **1 270 de experți în eficiență energetică din toate cele 27 de state membre**. Scopul sondajului a fost dual: în primul rând, de a aduna opiniile experților și părților interesate cu privire la progresul „la fața locului” în politicile de eficiență energetică din țara respectivă (similar cu sondajele EEW anterioare efectuate în 2012 și 2015). În al doilea rând, pentru a aduna informații despre factorii cheie pentru dezvoltarea narațiunii în statele membre.

Sondajul a fost realizat în perioada februarie-iunie 2020, utilizând în principal un chestionar online. Participanții au fost în mare parte din sectorul de afaceri și cel public, universitar și de cercetare, și agenții energetice. Sondajul oferă o imagine agregată a percepțiilor lor individuale.²

Progresul în eficiența energetică rămâne mult prea lent

Prima parte a sondajului a fost dedicată culegerii de opinii cu privire la progresul politicilor de eficiență energetică în ultimii 3 ani. Pentru a compara progresul dintre țări și domenii politice, a fost calculat un „indicator de progres”.

Rezultatele sunt prezentate în tabelul de mai jos. În general, se poate observa o lipsă de progres, în ciuda nivelurilor generale mult crescute de ambiție. Nu a apărut nicio dinamică nouă, iar nivelurile de îmbunătățire în diferite domenii au rămas foarte similare cu cele raportate în 2015.

Instrumentele mai consacrate, cum ar fi cerințele de eficiență energetică pentru clădiri, etichetarea produselor și certificarea energetică a clădirilor sunt raportate că au cel mai mare impact pozitiv, în timp ce impozitarea energiei și inspecția sistemelor de încălzire și aer condiționat sunt percepute ca fiind mai puțin eficiente. Un rezultat cheie al sondajului din 2015 a fost confirmat: se observă mișcări semnificative „în sus și în jos” pentru multe state membre. Acest lucru a fost adesea declanșat de schimbări în guvernele naționale, care au avut ca rezultat fie o prioritate mai mare sau mai mică pe eficiența energetică.

„DE CE”-ul lipsă: către noi narațiuni privind eficiența energetică

O concluzie cheie a EEW3 a fost că nivelurile de ambiție a politicilor depind în mare măsură de existența unor narațiuni subiacente cu privire la multiplele beneficii ale eficienței energetice. Acolo unde

Indicatori de progres Clasament 2020 – Comparatie cu 2015

		2020	2015			2020	2015		
	Austria	13	5	↓		Italia	7	13	↗
	Belgia	22	13	↓		Letonia	13	15	
	Bulgaria	13	23	↑		Lituania	6	9	↗
	Croatia	11	10			Luxemburg	3	10	↑
	Cipru	22	5	↓		Malta	26	25	
	Cehia	17	15			Țările de Jos	13	19	↗
	Danemarca	2	1			Polonia	24	22	
	Estonia	5	3			Portugalia	7	21	↑
	Finlanda	1	2			România	24	20	↘
	Franta	19	12	↓		Slovacia	10	15	↗
	Germania	17	5	↓		Slovenia	9	5	↘
	Grecia	11	24	↑		Spania	21	28	↑
	Ungaria	27	26			Suedia	4	4	
	Irlanda	19	15	↘					

² Raportul detaliat al sondajului este disponibil aici: www.energy-efficiency-watch.org/media/publications/EEW4-survey-report.pdf

EU27: Factori ce contribuie la dezvoltarea narațiunii

Subiect	Relevanță în dezbateră publică (clasament)	Subiecte legate de eficiența energetică	Discutat în mod pozitiv	Discutat în mod negativ
Locuri de muncă	1	6	72 %	28 %
Competitivitate industrială	2	2	63 %	37 %
Modernizare / investiții	3	1	44 %	56 %
Locuințe / costuri de trai	4	3		
Calitatea aerului	5	4		
Independența față de alte țări	6	5		
Dezvoltarea rurală	7	7		

Grup de actori	Influență politică (clasament)	Susținător al tranziției energetice	Opinie necunoscută	Opus tranziției energetice
Asociații industriale mari	1	47 %	13 %	40 %
Sindicate	2	37 %	40 %	23 %
Camera de Comerț	3	52 %	28 %	20 %
Presa tabloidă	4			
Organizații de producători	5			
ONG-uri	6			
Biserici	7			

acestea sunt acceptate și împărtășite la nivel național sau regional de factorii de decizie, principalele părțile interesate și grupurile societale, eficiența energetică a devenit o parte integrantă a politicii economice și sociale – în loc de „doar” o politică climatică.

Dacă astfel de narațiuni nu există, eficiența energetică este neglijată sau dezbătută în mod controversat, ceea ce duce la o **lipsă de ambiție** sau la **schimbări frecvente de politică** („suișuri și coborâșuri”). Prin urmare, sunt necesare **narațiuni eficiente și puternice** pentru a conduce în continuare tranziția energetică pe calea Europei către neutralitatea climatică.

EEW4 pune analiza și dezvoltarea narațiunilor pentru eficiența energetică în centrul activităților sale. Rezultatele sondajului oferă informații pentru acest proces la nivelul UE și în fiecare țară. Pentru a fi puternice și adoptate pe scară largă, narațiunile noi sau consolidate trebuie să rezoneze cu subiecte de importanță generală în societate și să aibă sprijinul unor grupuri cheie de părți interesate. Datele ajută la concentrarea pe subiecte și grupuri de actori de importanță într-un context de țară și la identificarea posibilelor puncte slabe în dezbateră actuală.

Ca prim pas, sondajul a analizat **subiecte de mare importanță** în societate, deoarece acestea sunt cel mai probabil să atragă atenția oamenilor și să-i atragă pe aceștia interesați de beneficiile aferente. În UE27, **locurile de muncă, competitivitatea industrială și investițiile** sunt de cea mai mare importanță în dezbateră publică.

În comparație, costurile locuinței/traiului și calitatea aerului stimulează mult mai puțin interes.

De ce subiecte se leagă în prezent eficiența energetică în dezbateră publică? În întreaga UE, este de departe cea mai des discutată în ceea ce privește investițiile, urmată de impactul său asupra competitivității, locuințelor/costurilor de trai și calității aerului. Cel mai important subiect – locurile de muncă – este puternic subreprezentat în dezbateră publică. Locurile de muncă și competitivitatea sunt discutate în cea mai mare parte cu conotații pozitive, investițiile mai degrabă într-un mod negativ.

În mod similar, înțelegerea **grupurilor de actori** care au cea mai mare influență asupra politicii într-un context specific de țară este un element esențial, deoarece narațiunile eficiente au nevoie de sprijin mai larg al părților interesate. În întreaga UE, asociațiile **marior industriei** au de departe cea mai puternică influență politică, urmate de sindicate și camerele de comerț. Părerile presei tabloide, organizațiile fermierilor, ONG-urile și bisericile sunt văzute ca având un impact mult mai mic. Cele trei grupuri cele mai influente sunt lejer mai favorabile tranziției energetice decât se opun, totuși există variații puternice între țări.

Următoarea imagine consolidează rezultatele sondajului privind factorii cheie de intrare pentru dezvoltarea narativă în UE27. Un tabel de ansamblu specific fiecărui stat membru, precum și alte rezultate ale anchetei sunt disponibile în raportul sondajului.

Sursa: - BMU / Sascha Hilgers

Caz narativ 1 – Dialog și comunicare

Acceptarea în rândul grupurilor țintă preconizate este cheia politicilor de succes. Deja în etapa pregătitoare, factorii de decizie ar trebui să ia în considerare audierea pozițiilor grupurilor de părți interesate relevante, să câștige încredere în rândul consumatorilor explicând în detaliu obiectivele și efectele măsurilor planificate, să deschidă spații pentru participare și opțiuni pentru a deveni acționari (de exemplu, modele de prosumator).

În cazul în care administrațiile se angajează activ cu părțile interesate și cu societatea în ceea ce privește politicile de eficiență energetică, acestea vor genera o mai bună înțelegere a măsurilor și, prin urmare, un nivel mai larg de acceptare. Chiar dacă sunt controversate, părțile interesate vor fi probabil mai deschise la compromisuri atunci când au o perspectivă suficientă asupra complexității și rațiunii politicilor. Pentru factorii de decizie și administrații, procesele de consultare și implicare pot oferi informații valoroase: Cine din comunitățile părților interesate relevante are ce interes? Cine ocupă ce poziție? Cine este în favoarea (și în ce condiții)? Cine este împotriva (și de ce, în special)? Cine ar putea fi câștigat sau deveni aliat? Cine este indiferent? etc. Toate aceste informații ajută la elaborarea unor procese de implementare robuste și care funcționează bine.

Procesele de consultare și implicare semnificative facilitează astfel participarea și acceptarea. Ele oferă oportunități pentru construirea și popularizarea narațiunilor incluzive care sprijină măsurile politice în cauză și sporesc calitatea procesului de elaborare a politicilor ca atare.

În procesul de pregătire pentru un instrument politic, este esențial să se găsească un echilibru bun între luarea fermă a deciziilor cu privire la obiectivele și funcționalitatea unui instrument și audierea și implicarea părților interesate de care va depinde implementarea practică a politicii. În procesele cuprinzătoare de transformare, cum ar fi tranziția energetică, pozițiile inițiale dintre factorii de decizie politică și părțile interesate sunt probabil să diverge. Scopul dialogului nu ar trebui să fie neapărat acordul deplin al tuturor părților implicate, ci înțelegerea poziției celorlalte. Stabilirea orizontului ajută toate părțile să se pregătească pentru

schimbarea preconizată. Dacă părților interesate li se oferă șansa de a face sugestii constructive, acceptarea lor într-o etapă ulterioară și contribuția activă la implementarea cu succes devin mai probabile, de ex. atunci când se dezvoltă cazuri de afaceri, se iau decizii de investiții, se promovează formarea și educația etc. Formatele de implicare a părților interesate sunt de ex. audieri parlamentare și platforme de dialog iterativ privind monitorizarea și evaluarea impactului. Trebuie pus accent pe transparența procedurii față de public, pe selecția părților interesate și pe rolurile în care aceștia acționează.

Față de cetățeni asupra cărora, de ex. drept consumatori finali, politicile au un impact, se recomandă să se creeze transparență maximă în faza incipientă, pentru a crea înțelegere și acceptare. Formatele de participare pot fi dialoguri moderate cu părțile interesate, consilii cetățenești și procese de implicare aferente. Este benefic să se exploreze și să analizeze grupurile țintă (de exemplu, atunci când se planifică scheme de subvenții) în ceea ce privește preferințele specifice și potențialele preocupări, și să se creeze platforme de participare. Acolo unde este cazul, proiectele și modelele de afaceri ar trebui să ofere spațiu și pentru beneficiii economice (nu doar ca compensare a impactului negativ) și o largă participare antreprenorială (de exemplu, modele de prosumator). Procesul de implicare a cetățenilor ar trebui să fie flancat printr-o comunicare cuprinzătoare și transparentă către publicul larg.

Concluzii cheie

- Implementarea politicilor funcționează mai bine dacă există **formate de dialog și participare** pentru părțile interesate relevante și pentru grupurile țintă.
- Dialogul și participarea **îmbunătățesc nivelul de implicare**, ajută la **gestionarea așteptărilor**, la crearea potențialului de acceptare, la formarea de alianțe și permit utilizarea impulsului (potențial favorabil) societății civile.

Sursa: Getty Images

Caz narativ 2 – Generarea și utilizarea transparentă a datelor

Disponibilitatea datelor generate independent (economice, de mediu, statistice) este esențială pentru acceptarea eficienței energetice și a noilor tehnologii energetice. Sursele lor trebuie să fie complet transparente, la fel ca și modul în care sunt procesate și utilizate. Acest lucru permite publicului să înțeleagă mai bine potențialul tehnologic și economic al eficienței energetice, atât din punct de vedere cost-beneficiu, cât și din punct de vedere macroeconomic. Performanța proiectelor realizate cu succes și economiile de energie rentabile devin vizibile, iar gradul de desfășurare pe piață poate fi ilustrat în combinație cu măsuri politice ulterioare și cu raționamentul de bază.

Statisticilor tradiționale în domeniul energiei le lipsește, de obicei, granularitatea cu privire la specificul eficienței energetice și a energiilor regenerabile, nepermițând astfel seturi de date personalizate pentru a măsura, de ex. progresul competitiv față de tehnologiile energetice convenționale. Prin urmare, ele pot duce la impresia nefondată că noile tehnologii energetice au performanțe mai puțin bune decât producția convențională stabilită de mult timp.

Dacă datele nu sunt disponibile la calitate cerută, părțile interesate pot începe să utilizeze propriile date care ar putea să nu fie deschise unei validări independente, pentru a-și ilustra viziunea asupra tranziției energetice și, astfel, a influența dezbaterile. Selecțiile înșelătoare de cifre (de exemplu, relațiile cost-beneficiu), contextualizarea greșită și, în unele cazuri, chiar „fapte” false pot crea un climat ostil schimbării. Lipsa transparenței cu privire la sursele de date face să fie mai greu pentru public să își dezvolte o opinie bine întemeiată și constructivă, chiar dacă nu este în sine opusă tranziției energetice.

Pentru o implementare eficientă, instrumentele politice ar trebui, prin urmare, să se bazeze pe un proces robust și verificat independent de colectare a datelor pentru monitorizarea atingerii obiectivelor și a gradului de succes al acestora. Date solide și de încredere ar trebui, de asemenea, utilizate pentru evaluare și ajustare regulată, dacă este necesar. Într-un sens mai larg, ace-

ste date pot servi și ca sursă de referință, agregându-se treptat în timp și permițând să ofere publicului o perspectivă asupra progresului politicilor, implementării pe piață și proiectelor de succes. Ele vor ajuta, de asemenea, la corectarea afirmațiilor eronate sau false (de exemplu, declarații necontextualizate privind costurile extreme ale schimbării) și, în opinia publică, vor crește acceptarea și încrederea în procesele de tranziție.

Concluzii cheie

- Disponibilitatea datelor transparente și semnificative este un principiu stabilit în UE (elaborarea politicilor bazate pe dovezi) și oferă o bază esențială pentru narațiuni (explicarea obiectivelor și principiilor de funcționare, măsurarea eficacității și impactului pozitiv al instrumentelor politice).
- La nivelul statelor membre, calitatea generării datelor, a verificării independente și a utilizării corespunzătoare în dezbaterile politice variază considerabil.
- Este necesară o mai mare concentrare pe colectarea de **date semnificative privind beneficiile non-energetice** (locuri de muncă, impuls inovator etc.).
- Opțiunea de a **genera date specifice din politici** existente și/sau planificate (de exemplu, privind impactul și eficiența economică) nu este utilizată suficient. Ar trebui să devină o componentă standard în noile politici.

Sursă: UX Indonesia on Unsplash

Caz narativ 3 – Plan real de afaceri

Când au fost create primele instrumente politice pentru eficiența energetică, se aștepta o dezvoltare treptată a planurilor de afaceri, acestea să devină mai puternice odată cu creșterea cererii. Ceea ce a fost de fapt cazul pentru extinderea energiei regenerabile a rămas adesea foarte împrăștiat în domeniul mai complex al eficienței energetice. Aici, planurile de afaceri viabile nu sunt doar o funcție a reducerii costurilor soluțiilor tehnice, ci necesită și condiții de concurență echitabile în ceea ce privește soluțiile concurente, prețurile la energie, subvențiile contraproductive etc., care deseori nu au fost adresate la gradul necesar. Drept urmare, multe planuri de afaceri privind eficiența energetică au rămas soluții de nișă. Pentru a-și lărgi gama, o narațiune pozitivă este uneori construită în jurul „co-beneficiilor” non-economice ale eficienței energetice (presupunând că clienții ar putea dori să contribuie la un aer mai curat, de exemplu). Cu toate acestea, această narațiune bine intenționată, adesea bazată pe altruism, poate realiza de fapt opusul: ea contribuie frecvent la impresia contraproductivă de a pune doar luciul asupra planurilor de afaceri care nu erau în sine convingătoare din punct de vedere economic.

Diverse seminarii EEW au arătat că trebuie dezvoltate și prezentate planuri de afaceri cuprinzătoare. Deși aceasta include contabilizarea impactului asupra afacerii dincolo de costurile directe ale energiei, aceste impacturi suplimentare trebuie să fie încorporate în planul economic – subliniind din nou nevoia de date solide și transparente, așa cum este ilustrat în studiul de caz 2. Valoarea adăugată pentru client poate include confort, modernizarea procesului sau modernizarea unei mărci de firmă. Această valoare adăugată ar trebui monetizată cât mai mult posibil pentru a obține o viziune cuprinzătoare asupra planului de afaceri. Se poate face referire la orice alte beneficii nemonetizabile, dar ar trebui prezentate ca separate de cazul economic.

Concentrarea pe „planul de afaceri real” ajută la consolidarea în continuare a unei narațiuni sincere, transparente și credibile despre ce este planul de afaceri – și ce nu este. În cele din urmă, adaugă, de asemenea, claritate în cazul în care este necesară

conducerea politică pentru a uniformiza condițiile de concurență pentru a permite și consolida ofertele de eficiență energetică.

Concluzii cheie

- Politicile trebuie să se asigure că pot evolua **planurile reale de afaceri** – sustenabile din punct de vedere economic și extensibile.
- Factorii de decizie trebuie să creeze condiții echitabile pentru eficiența energetică, de ex. în concurență cu tehnologiile convenționale prin semnale de preț, la fel ca în cazul energiilor regenerabile prin valorificarea sinergiilor cu eficiența.
- Politicile de eficiență energetică trebuie să creeze un mediu favorabil firmelor specializate, capabile să dezvolte și să amplifice cazuri de afaceri și să realizeze o reducere a costurilor prin scalare.
- Aceasta trebuie să fie însoțită de o narațiune convingătoare conform căreia eficiența energetică, în ciuda complexității sale comparativ mai mari, este noul curent principal.

Caz narativ 4 – Lucrând cu imaginea tehnologiilor

Eliminarea treptată a aparatelor și tehnologiilor ineficiente și cu emisii intensive este punctul central al unui număr semnificativ de politici și scheme de sprijin în statele membre ale UE. Potențialul semnificativ de creștere a eficienței și reducerea emisiilor aferente poate fi exploatat în încălzire, de ex. prin înlocuirea încălzitoarelor electrice vechi sau a sistemelor de încălzire cu ulei.

Majoritatea instrumentelor de promovare a tehnologiilor eficiente energetic se bazează pe o combinație de măsuri de reglementare și stimulente financiare. Dacă atingerea țintei rămâne în urmă, se presupune adesea că nivelul de sprijin a fost insuficient pentru a echilibra diferența de cost la tehnologii eficiente. Cu toate acestea, exemplele arată că analiza socio-economică a grupurilor țintă permite o citire mai diferențiată a instrumentelor adecvate necesare. În special imaginea asociată cu anumite aparate sau tehnologii și percepția populară aferentă poate avea un impact substanțial pozitiv sau negativ asupra atingerii țintei, independent sau chiar contraindicativ pentru sprijinul financiar disponibil. În ceea ce privește măsurile de reglementare implementate pentru a înlocui tehnologiile învechite, factorul imagine poate avea, de asemenea, un impact pozitiv în ceea ce privește acceptarea și conformitatea. Prin urmare, comunicarea personalizată este esențială, în special pentru cei care nu răspund la stimulente financiare.

Pentru a promova o imagine și o percepție pozitivă asupra tehnologiilor eficiente energetic în rândul indivizilor și gospodăriilor, este esențială o strategie de comunicare bine direcționată, clară și pe mai multe niveluri. Aspectele socio-economice care afectează procesul decizional al grupului țintă trebuie să fie luate în considerare atunci când se elaborează strategia de comunicare. Comunicarea relevantă poate urmări diferite strategii:

- Evidențierea impactului pozitiv al noilor tehnologii, de ex. vorbind cu apetitul grupurilor țintă pentru standarde tehnologice înalte și o creștere a valorii imobiliare ca rezultat. Alte beneficii, astfel de scenarii pot include o calitate superioară a vieții, aspecte ale stilului de viață (fiind modern, folosind inovații de ultimă oră), estetică îmbunătățită a clădirilor renovate, precum și siguranță îmbunătățită, fiabilitate și întreținere mai ușoară;
- O altă strategie este de a sublinia efectele negative ale tehnologiilor învechite (de exemplu, riscuri de siguranță, costuri mai mari, nevoi mai mari de întreținere), dar astfel de strategii ar trebui, totuși, să se refere și la beneficiile tehnologiilor alternative disponibile ca remediu;
- Trebuie dezvoltată o narațiune specifică în care tehnologiile de decarbonizare sunt asociate cu o imagine negativă predominantă (de exemplu, înapoierea economică etc.), marcată nu de lipsa maturității pieței sau de costuri ridicate, ci mai degrabă de motive culturale sau istorice. În acest context, diferite argumente pentru a convinge consumatorii câștigă prioritate față de economiile de energie sau de emisii, diferența de costuri egale etc. Acestea trebuie să fie evaluate cu atenție înainte de a adapta o strategie de comunicare axată pe grupul țintă. Noile tehnologii trebuie să fie complet atractive, de ex. prin relația cost-valoare, siguranță etc., pe de o parte, și comoditate, inova-

Campanie de informare 'Ulei, la revedere' pentru schimbarea sistemelor de încălzire cu ulei în Austria

ție și un stil de viață modern, pe de altă parte, pentru a aborda în mod eficient diferitele niveluri de percepție.

Concluzii cheie

- Grupurile țintă ale politicilor de eficiență energetică sunt eterogene și, prin urmare, au motivații diferite de acțiune;
- Trebuie analizat ce grupuri sunt relevante pentru succesul unei politici, ce nevoi și preferințe specifice au și **ce determină comportamentul lor economic** și dorința de a adopta noi tehnologii;
- Trebuie luat în considerare unde (și ce nivel de) **sprijin financiar** conduce la comportamentul preconizat al consumatorului și unde un set mai larg de factori de imagine (de exemplu **comoditate, modernitate, valoarea generală a unei proprietăți** etc.) va declanșa acțiunea;
- Acest lucru ar trebui inclus atunci când se stabilesc noi politici sau se evaluează succesul celor existente, însoțit de narațiuni atractive.

Sursă: Adobe Stock

Caz narativ 5 – E bine să fii în frunte

Poate că cea mai puternică dintre toate narațiunile generale este cea care se bazează pe consensul societății că **a fi un lider în tranziția energetică este în cel mai bun interes național**. În acest caz, comparațiile cost-beneficiu ale proiectelor și abordărilor individuale stau în spatele imaginii de ansamblu a bunăstării publice și a câștigurilor macroeconomice din inovare și de la adoptarea timpurie a noilor tehnologii, permițând astfel poziționarea strategică pe noi piețe. Acolo unde se ajunge la acest consimțământ general, este mult mai puțin probabil ca politicile să eșueze sau să devină subiect de dispute ideologice, dar vor fi judecate pragmatic pe baza gradului în care contribuie la obiectivul general de modernizare.

Deși se poate susține că condițiile preliminare pentru un astfel de consens societal nu pot fi create doar de politica energetică, putem recunoaște că abordările graduale au, de asemenea, un succes considerabil. Există exemple pentru sectoare individuale și tehnologii specifice care primesc o conotație pozitivă puternică, de exemplu exprimate prin încredere în potențialul lor economic și, prin urmare, bunăstare mai mare, mândrie pentru progresul tehnologic și calitatea construcției imaginii, de ex. pentru schimbarea regiunilor. Valorificarea unor teme ca acestea, prezentarea poveștilor de succes și demonstrarea transferabilității către alte sectoare și tehnologii pot ajuta în mod semnificativ la stabilirea unei narațiuni pozitive pentru schimbarea structurală și potențialul corespunzător al tranziției energetice (a se vedea, de asemenea, cazul „tranziție justă”).

Concluzii cheie

- Este o narațiune puternic încurajatoare dacă o țară dorește să fie pe primul loc în ceea ce privește eficiența energetică.
- Merită să identificăm **de ce, în ce domeniu și prin ce măsuri concrete** dorește o țară să devină lider și să construiască narațiuni de sprijin în jurul acestui subiect.

Sursa: Getty Images

Caz narativ 6 – Îmbunătățirea integrală a ciclului de producție

Investițiile în eficiența energetică sunt de obicei evaluate în funcție de potențialul lor de a asigura economii de energie. Luarea deciziilor de investiții în sectorul privat se concentrează adesea pe profitabilitatea pe termen scurt, bazată pe o evaluare unidimensională a timpilor de rambursare, determinate de costul energiei și de investiția necesară.

Liderii companiilor și factorii de decizie politică trebuie să fie sensibilizați că investițiile în eficiența energetică tind să fie rentabile pe termen lung și să contribuie la un avantaj competitiv susținut nu numai prin reducerea costurilor, ci și datorită **îmbunătățirii eficienței proceselor și a calității produselor și serviciilor**.

Înțelegerea eficienței energetice în termeni de oportunități de inovare și creștere poate fi realizată atunci când adoptați o viziune mai holistică asupra eficienței energetice. Aceasta include opțiuni tehnologice de ultimă generație, soluții digitale de ultimă generație, potențialul de a îmbunătăți ciclul de producție și calitatea producției prin măsuri de eficiență energetică bine gândite. Astfel, eficiența energetică ar trebui înțeleasă ca o îmbunătățire integrală a ciclului de producție în loc de o problemă pur concentrată pe energie, de ex. în ceea ce privește reducerea consumului. Conștientizarea potențialului larg de îmbunătățire a afacerilor și a caracterului inovator al măsurilor de eficiență energetică pot fi declanșate de reglementări de audit mai favorabile. Acest potențial de îmbunătățire a afacerii poate fi valorificat numai atunci când companiile nu consideră auditurile în primul rând ca o obligație formală de a se conforma, ci ca pe o oportunitate de a obține informații valoroase despre cum să modernizeze crearea de valoare a firmei. Pentru a îmbunătăți beneficiile auditurilor, acestea ar trebui să ofere factorilor de decizie din întreprinderi și industriei îndrumări integrate și profunde, mai degrabă decât recomandări generice. Auditurile eficienței energetice pot crea o valoare adăugată semnificativă pentru a asigura competitivitatea internațională a companiilor și industriilor din UE și pentru a le pregăti pentru viitor pe drumul către decarbonizarea completă.

Valorificarea acestui potențial dintr-un unghi politic necesită reguli mai clare cu privire la audit, când și cum să fie făcut, cum poate fi considerat semnificativ, ce linii de raportare trebuie stabilite etc. Scopul ar trebui să fie ca rezultatele auditului să fie prezentate la nivel de consiliu, făcându-le parte din indicatorii cheie de performanță financiară ai unei companii, mai degrabă decât o chestiune de conformitate cu reglementările de mediu. Astfel, narațiunea despre relevanța eficienței energetice pentru ciclul de producție devine parte integrantă a strategiei antreprenoriale.

Concluzii cheie

- Comunicarea privind beneficiile eficienței energetice trebuie să se concentreze nu numai pe aspectul economisirii (de energie și, prin urmare, de economisire a costurilor) măsurilor de eficiență energetică.
- Trebuie demonstrat **potențialul global de optimizare a proceselor de producție**, reducerea aportului de resurse și optimizarea performanței financiare.
- Politicile ar trebui să consolideze rolul **auditurilor energetice**, rezultatele acestora ar trebui să primească în mod implicit atenția managementului.
- Noile narațiuni trebuie să **conoteze** eficiența energetică cu **succesul antreprenorial, inovația și competitivitatea**, și cu reziliență economică, de ex. împotriva riscurilor geopolitice (disponibilitate/preț).

Sursa: ThisisEngineering RAEng on Unsplash

Caz narativ 7 – Cercetare și inovare

Cercetarea și inovarea joacă un rol cheie în tranziția energetică, care adesea nu este pe deplin recunoscut. Cercetarea creează baza inovației tehnologice și economice, contribuind astfel la competitivitate, având totodată un potențial semnificativ de a genera impact și de a deveni parte dintr-o narațiune mai largă pentru transformarea spre zero emisii de carbon. Dacă prin cercetare și inovare tehnologică sunt dezvoltate noi abordări într-o țară, acestea pot rezona eficient în dezbaterile publice, oferind căi viitoare interesante și contribuții spre modernizare. În mod esențial, cercetarea și inovarea pot ajuta la punerea în noi perspective a modelelor tradiționale de percepție publică (de exemplu, a nu vedea alternative la generarea și consumul de energie stabilit) și a fricii de pierdere. În funcție de profunzimea rezultatelor cercetării, acestea pot forma o nouă narațiune care să susțină transformarea: a) schimbarea este posibilă; b) oferă oportunități tangibile; c) noile oportunități pot aduce potențialul de a depăși impactul declinului industriilor mari consumatoare de carbon.

Pe lângă dezbaterile publice în general, există un efect multiplicator considerabil prin tinerii cercetători care absolvă colegiile tehnice și universitățile. Personalul junior angajat în cercetarea inovației tehnologice se va transforma în agent al schimbării și va pune baze importante pentru deschiderea treptată a societăților către o nouă gândire. Dacă, prin contrast, nu există o astfel de șansă pentru personalul junior de a intra în contact cu abordări inovatoare prin cercetare, acest lucru poate duce la un risc de blocare masivă a tehnologiilor învechite, subminând astfel atractivitatea și sprijinul public pentru transformarea energetică.

Părțile interesate consultate în cadrul EEW4 au subliniat relevanța peisajului cercetării, dezvoltării și inovației din statele membre ale UE pentru promovarea narațiunii privind eficiența energetică în mai multe dimensiuni, subliniind în special:

- cercetarea și dezvoltarea ca vectori fundamentali pentru dezvoltarea și popularizarea inovațiilor, tehnologiilor și proceselor necesare pentru realizarea transformării; rolul central al instituțiilor de cercetare și dezvoltare, al între-

- prinderilor inovatoare și al organismelor de finanțare de sprijin în stimularea adoptării pe piață a tehnologiilor și proceselor inovatoare durabile;
- funcția sa de clădire de elită, influențând dezbaterile societății privind eficiența energetică și transformarea energiei ca aspecte ale inovației tehnologice și ale contribuției la modernizarea industrială.

Ca o cale de urmat, contribuția primită de EEW4 sugerează că doar o colaborare eficientă și incluzivă între educație, mediul academic, organizațiile de cercetare și întreprinderi va permite sectorului să-și dezvolte întregul potențial de a promova adoptarea de soluții de eficiență energetică și de emisii de carbon. transformare neutră în ansamblu.

Concluzii cheie

- Rolul cercetării tehnologice și a inovației **ca agent și promotor ai schimbării în societate** trebuie să fie înțeles de decidenții politici și folosit pentru narațiuni favorabile.
- Acest lucru trebuie să fie valorificat de **pachete de politici cuprinzătoare** (de exemplu, politici de energie și de cercetare) dincolo de domeniile politice tradiționale.

Caz narativ 8 – Educație, training și perfecționarea competențelor

Acceptarea eficienței energetice și a noilor tehnologii energetice este influențată în mare măsură de încrederea consumatorilor în competența planificatorilor, constructorilor și instalatorilor. Acest lucru începe cu obținerea de sfaturi potrivite cu privire la cum să construiești nou sau să modernizezi, luând alegerile corecte cu privire la cele mai bune tehnologii și tehnici de construcție disponibile și realizarea instalărilor și implementarea în consecință. În prezent, însă, planificatorii și instalatorii a căror educație și formare profesională datează de câțiva ani sau decenii, adesea nu sunt suficient de familiarizați cu noile aplicații și, astfel, își pot sfătui clienții să opteze pentru soluții care nu mai sunt de ultimă generație, fiind de asemenea preocupați să nu facă greșeli. Pe lângă aceste deficite specifice, ritmul general de ajustare a perfecționării nu îndeplinește cerințele tranziției energetice. Acest lucru este problematic în principal în două moduri, și anume oportunitățile ratate și blocarea tehnologiei învechite și emisiilor de carbon aferente, combinate cu pierderea valorii proprietății din partea clienților, pe de o parte, și pe de altă parte în ceea ce privește impactul discursiv în contextul narațiunilor, adică slăbirea cazului inovației energetice.

Narațiunea generală a deficitelor observate în educație și calificare și provocările conexe cuprind diferite ramuri de argumente care pot depinde și de contextul în care acestea sunt articulate. Acestea includ referiri la:

- Lipsa cunoștințelor tehnice și a abilităților pentru a oferi inovații ecologice, dar și soluții bine stabilite disponibile în industriile cheie, de exemplu în sectorul clădirilor, din cauza oportunităților ratate de formare și dezvoltare continuă. În absența stimulentei pentru schimbare, aceasta este completată de o anumită inerție obișnuită pe linia „am procedat întotdeauna așa”;
- Un cerc vicios al unei părți a ofertei lipsite de know-how pentru a oferi soluții de ultimă generație ecologice și o parte a cererii care are puțină încredere în calitatea ofertelor inovatoare disponibile pe piață, ceea ce duce la efecte de blocare;
- Această problemă pare deosebit de relevantă în contextul complexității tot mai mari a soluțiilor de eficiență în general și al piețelor foarte fragmentate, în special. Renovările cuprinzătoare ale caselor pentru a îmbunătăți performanța energetică sunt un exemplu, având în vedere costurile semnificative de tranzacție care decurg din necesitatea de a coordona mai multe meșteșuguri pe care le implică adesea pentru consumatori;
- La un nivel mai general, o nepotrivire percepută între focalizarea sistemului de învățământ și calificările necesare implementării tranziției energetice;
- În general, stimulente și cerințe insuficiente pentru a promova formarea și perfecționarea în anumite contexte.

Exemplele și liniile de argumentare explorate în acest studiu de caz sunt deosebit de relevante pentru sectoarele economiei a căror

Sursă: Adobe Stock

forță de muncă se confruntă cu o nevoie de formare și perfecționare continuă, pentru regiunile cu un mediu post-industrial sau intens consumator de carbon, care suferă schimbări structurale, în care reformarea profesională și recalificarea personalului din industriile în declin este o prioritate, precum și pentru educația generală și, respectiv, formarea de bază.

Educarea și formarea profesioniștilor și viitorilor profesioniști cu calificările și seturile de competențe necesare pentru a realiza transformarea către neutralitatea climatică este, prin urmare, o sarcină societală. Planificatorii, constructorii și instalatorii sunt, de asemenea, necesari ca multiplicatori și ambasadori ai schimbării și inovației. Instrumentele politice care vizează stabilirea de soluții energetice eficiente și inovatoare trebuie să creeze legături puternice cu formarea profesională, să promoveze programe de perfecționare, să implementeze programe de calificare tehnologică și noi profiluri de locuri de muncă în cooperare cu instituțiile de învățământ și ramurile industriale relevante.

Concluzii cheie

- În cazuri cheie, tranziția energetică nu este încă susținută de implementarea adecvată a măsurilor de calificare și formare;
- Necesitatea **formării și perfecționării** în toate domeniile în care noile tehnologii sunt aplicate profesional (și promovate în prealabil clienților) trebuie să fie abordată în **pachete de politici cuprinzătoare**;
- Ar trebui formate **alianțe** între **sectorul energetic și instituțiile de învățământ sau de formare**, împreună **cu asociațiile profesionale**, asigurând o lansare de succes și narațiuni puternice.

Sursă: Adobe Stock

Caz narativ 9 – Transformare și justiție socială

Fezabilitatea politică a transformării la o economie neutră în carbon depinde în primul rând de acceptarea de către societate. O distribuție echilibrată din punct de vedere social a costurilor și beneficiilor transformării și politicile sociale complementare sunt esențiale, în special pentru a asigura acceptarea prețului carbonului ca instrument central la nivelul UE pentru atenuarea emisiilor de carbon.

Prețurile carbonului sunt de așteptat să crească semnificativ în următorii ani. Creșterea prețurilor la energie electrică și la combustibil va fi o provocare pentru gospodăriile vulnerabile și va trebui abordată prin politici sociale. Permitearea gospodăriilor vulnerabile să-și reducă consumul de energie este o altă pârgie elementară pentru a contracara partea din creșterea prețului energiei care este indusă de prețul carbonului. Măsurile inteligente de eficiență energetică vor trebui sprijinite și pot juca un rol important în reducerea impactului creșterii prețurilor la carbon asupra veniturilor gospodăriilor.

Din unghi narativ, o atenție deosebită trebuie acordată aspectului transparenței. Mecanismele de compensare socială se confruntă structural cu riscul ca consumatorii finali să nu poată judeca în ce măsură sunt compensați și pentru ce parte din excesul de cost. Acest lucru se datorează compoziției complexe și volatilității determinate de extern a prețurilor la energie. Primele sondaje de opinie și studii, de ex. din Elveția, sugerează că, chiar și atunci când compensația pentru gospodăriile vulnerabile depășește povara suplimentară a taxei pe CO₂, consumatorii au încă percepția că sunt afectați negativ.

Pentru ca mecanismele de compensare să funcționeze, acestea trebuie să fie însoțite de informații cuprinzătoare și ilustrative pri-

vind efectul prețului al taxei pe CO₂ și redistribuirea direct legată. Un astfel de element narativ trebuie să fie o parte esențială a oricărui pachet de politici privind prețurile și compensarea CO₂ pentru a asigura succesul acestuia.

Concluzii cheie

- Perspectivele empirice arată că compensațiile monetare în cadrul regimurilor de impozitare pe CO₂ sunt adesea percepute în mod greșit drept insuficiente, în principal din cauza **complexității factorilor de influență** asupra prețurilor la energie;
- Dacă sunt planificate instrumente – precum o taxă pe CO₂ – care să mărească structural nivelul prețurilor, acestea trebuie să fie **flancate încă de la început de campanii de comunicare**;
- În special compensația pentru grupurile societale vulnerabile trebuie comunicată bine: care este **creșterea aferentă a prețului și nivelul de sprijin** oferit, pe baza unor date economice ilustrative și transparente.

Caz narativ 10 – Tranziția justă

Termenul „tranziție justă” a devenit foarte proeminent în dezbaterile politice din toate statele membre din momentul în care a devenit evident că decarbonizarea până la mijlocul secolului era o necesitate politică inevitabilă și, prin urmare, ar trebui pusă în aplicare. Ca slogan scurt și captivant, „tranziția justă” cuprinde de fapt o gamă largă de asociații și declarații, care sunt toate strâns legate de acceptarea societății. Accentul pus pe termenul „just” în dezbaterile publice poate fi explicat prin experiența istorică a schimbărilor structurale (adesea resimțite brusc) fără sprijin social, care au avut loc în numeroase țări din vestul Europei între sfârșitul anilor 1970 și începutul anilor 1990, și rupturi structurale abrupte în țările est-europene după 1989. Impactul acestor schimbări structurale a afectat mari părți ale populațiilor respective și sunt adesea amintite colectiv ca dureroase și uneori traumatice, ducând la un ton emoțional în dezbateri. În ciuda validității unor astfel de experiențe, ele pot crea narațiuni înșelătoare asupra conceptului de tranziție:

- Tranziția este inseparabilă de orice acțiune economică, deci nu există o decizie de „înscrisoare” sau „renunțare”. Tranziția „justă” poate fi înțeleasă greșit în ceea ce privește o alegere care trebuie făcută: fie promiți că tranziția va fi „justă”, fie renunțați. Într-un interval de timp strâns pentru decarbonizare, ordinea de mai sus este, de asemenea, problematică: în primul rând, trebuie promisă compensarea financiară, apoi poate urma acceptarea societății pentru decarbonizare.
- Termenul „tranziție justă” poate sugera că, fără a adăuga în mod explicit „justă”, tranziția ar fi neapărat nedreaptă. Astfel, ea poate minimiza efectele compensatorii (adică crearea de noi locuri de muncă și perspective economice) și poate duce la cereri inițiale de compensare exagerate din punct de vedere structural, fără o analiză clară a nevoilor particulare.
- În timp ce experiența problematică domină memoria colectivă, procesele de tranziție din ultimele decenii au generat informații valoroase la nivel macro despre cum să fim bine pregătiți și să luăm măsuri pro-active adecvate pentru a evita rupturile și chiar a le depăși prin oportunități. Acesta este un mare atu pentru procesele de transformare în curs și viitoare.

Prin urmare, dezbaterile despre „tranziția justă” ar trebui să stabilească cu prudență o narațiune care să solicite acceptarea schimbării și să motiveze responsabilitatea individuală de a folosi oportunitățile transformării energiei verzi. Atuurile schimbării trebuie evidențiate mai bine. De exemplu, regiunile industriale afectate de schimbările structurale tind să aibă infrastructuri bune de transport și o forță de muncă cu experiență. Dacă sunt bine gestionate, acestea pot oferi un mediu de piață promițător pentru dezvoltarea de noi afaceri care nu va depinde în mare măsură de transferul social. Justiția trebuie, de asemenea, interpretată ca fiind inter-generațională, adică următoarea generație va fi împovărată în mod necorespunzător dacă nu se ia nicio măsură acum. Noua narațiune permite încadrarea adaptării la ceva nou într-un mediu de schimbare ca un punct forte și o contribuție elementară la realizarea transformării economiei verzi. Acesta ilustrează experiența istorică uriașă a diferitelor regiuni din Europa în gestionarea schimbărilor structurale, ceea ce demonstrează că UE

Sursă: Adobe Stock

Sursă: Adobe Stock

este bine poziționată la nivel global pentru a naviga cu succes prin transformarea economiei verzi.

Concluzii cheie

- În dezbaterile politice generale, termenul „tranziție justă” poate fi **interpretat greșit** într-un mod în care părți (prea mari ale societății) pretind că sunt de partea pierzătoare a tranziției, ceea ce duce la o „cursă fatală pentru cea mai mare remunerație” (de exemplu, presiunea societății poate duce la subvenții pentru cheltuieli pentru consum intensiv de energie);
- Efectele pozitive așteptate ale tranziției asupra bunăstării** sunt subreprezentate structural în dezbaterile publice;
- Vulnerabilitățile presupuse ale sferelor societății trebuie să fie supuse unei **analize amănunțite** înainte de a fi stabilite mecanismele de compensare;
- Investițiile în măsuri tranzitorii trebuie să aibă o preferință clară față de modelele de consum (intensiv de energie, în special);
- O parte lipsă din dezbaterile publice este **„netranziția injustă”,** adică pierderile de bunăstare și consecințele economice mai ample ale inacțiunii sau inerției politice; de exemplu **justiția inter-generativă;**
- Prin urmare, strategiile de comunicare trebuie să **creeze un echilibru** mai bun între frica de pierderi predominantă în prezent și câștigurile economice pe care o societate și părțile ei le pot aștepta, gestionând așteptările privind **o tranziție „justă” cuprinzătoare și orientată spre viitor.**

Metodologie și mod de lucru

Bazându-se pe experiența Energy Efficiency Watch 1-3, EEW4 depășește abordarea tradițională de analiză a instrumentelor politice pentru eficacitatea lor. O constatare cheie a fost aceea că:

- a) obiectivele de eficiență energetică nu sunt atinse deoarece beneficiile societății nu sunt suficient recunoscute;
- b) implementarea cu succes a politicilor de eficiență energetică depinde în mare măsură de existența narațiunilor care stau la bază, care stimulează acceptarea de către factorii de decizie, părțile interesate și de asemenea de părți semnificative ale populației.

Acolo unde astfel de narațiuni favorizante lipsesc, eficiența energetică este adesea dezbătută sau ignorată în mod controversat, ceea ce duce la schimbări frecvente de politici și la implementarea neambicioasă a măsurilor.

Punctele de pornire ale EEW4:

- În ciuda capacității de a proiecta politici bune, **o parte slabă este adesea implementarea;**
- Un instrument este pe cât de bun **pe cât noi îl facem să fie;**
- **Dacă lipsește voința politică,** și cel mai bun instrument va eșua;
- **Schimbările în peisajul politic** au ca rezultat „suișuri și coborâșuri” în ambiție și implementare, dacă politica de eficiență energetică este dezbătută în mod controversat;
- Acest lucru nu se întâmplă în țările în care a fost stabilită o „**narațiune pozitivă**”, convingând majoritatea publicului și a părților interesate implicate:

„De aceea ne dorim eficiență energetică! Hai să încercăm asta!”

- Adeseori auzit: „trebuie – ne spune Bruxelles” sau: „Nu ne putem permite ținte ambițioase”, rezultând o ambiție scăzută;
- **O narațiune națională** este esențială, cu un **consens** larg independent de majoritățile politice;
- **Țările, regiunile și orașele trebuie să-și dezvolte propria poveste,**

cuprinzând multiplele beneficii ale eficienței energetice: securitate energetică, crearea de locuri de muncă, valoare adăugată regională, sănătate, reducerea sărăciei, inovare tehnologică și competitivitate industrială...

Rezultatele EEW4 au fost generate prin diferite mijloace:

- Ateliere de lucru cu deputați în Parlamentul European și parlamentele naționale;
- Ateliere de lucru cu părțile interesate din mediul de afaceri din 10 state membre ale UE;
- Sondaj online la nivelul UE cu > 1200 de experți în domeniul energiei;
- Contribuții de la rețelele europene partener: Energy Cities, FEDARENE, ECEEE (Borg & Co).

Scopul colectării de contribuții a fost să ajungă la cea mai largă gamă posibilă de părți interesate pentru a-și raporta experiența cu privire la politicile de eficiență energetică afectate de narațiuni. Fiecare dintre aceste grupuri a adăugat o perspectivă diferită, începând cu întrebarea călăuzitoare pentru analiza noastră:

Ce narațiuni permit adoptarea și implementarea efectivă a politicilor de eficiență energetică în UE?

Designul formatului de contribuție a fost adaptat grupurilor țintă respective, întrebându-le din perspectiva lor:

- Cum se face că, în contextul dumneavoastră, politicile de eficiență energetică au fost adoptate cu succes?
- Din ce motive nu au avut succes inițiativele de adoptare a politicilor de eficiență energetică?
- Care au fost factorii pentru implementarea cu succes a politicilor de eficiență energetică adoptate anterior?
- Ce factori au dus la eșecul politicii?

Participanții au fost rugați să identifice și să documenteze temele și factorii cheie pentru a evita interpretările predeterminate.

Unde intervin narațiunile în ciclul politic? (ilustrație schematică)

Source: Adobe Stock

Versiunea electronică a acestei broșuri poate fi accesată pe siteul Energy-Efficiency-Watch:
www.energy-efficiency-watch.org

Publicații cheie

- Raportul complet al sondajului de experți și un rezumat al raportului, inclusiv principalele constatări EEW4
- recomandări cheie de politică
- 10 cazuri narative
- Raport final conținând toate descoperirile proiectului Energy Efficiency Watch 4

disponibile pe site-ul web Energy Efficiency Watch:
www.energy-efficiency-watch.org

Contact:

EUFORES AISBL
European Forum for Renewable Energy Sources
Dr. Jan Geiss
Renewable Energy House
Rue d'Arlon 63 – 65
1040 Bruxelles, Belgia
Tel.: +32 (0) 25 46 19 48
Fax: +32 (0) 25 46 19 34
eufores@eufores.org

<http://www.energy-efficiency-watch.org>